

گفتارهای

مَنْصُورِ هَاشِمِی خراسانی

پایگاه اطلاع رسانی دفتر منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

موضوع:

مقدمات؛ عقل

بسم الله الرحمن الرحيم

گفتاری از آن جناب درباره‌ی اینکه جهل آفریده‌ی خداوند در ظلّ عقل است.

أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْقَاسِمِ الطَّهْرَانِيُّ، قَالَ: قُلْتُ لِلْمَنْصُورِ: إِنَّا رُوِينَا عَنْ آبَائِكَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ الْجَهْلَ وَجُنْدَهُ كَمَا خَلَقَ الْعَقْلَ وَجُنْدَهُ! قَالَ: هُوَ كَمَا رُوَيْتُمْ وَلَكِنَّهُ خَلَقَ الْجَهْلَ خَلْقَةً ظَلِيَّةً وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ! قُلْتُ: فَسَّرَ لِي جُعِلْتُ فِدَاكَ! قَالَ: مَا خَلَقَ اللَّهُ شَيْئًا إِلَّا وَخَلَقَ مَعَهُ ضِدَّهُ بِمَنْزِلَةٍ ظِلِّهِ وَلَوْ لَا ذَلِكَ لَمَا خُلِقَ شَيْءٌ وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى: ﴿وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ﴾! أَلَا تَرَى أَنَّكَ تَبْنِي حَائِطًا فَيَكُونُ لَهُ ظِلٌّ لَنْ يَزُولَ حَتَّى تَهْدِمَ الْحَائِطَ؟! فَإِنَّ الظِّلَّ مَخْلُوقٌ غَيْرُ الْحَائِطِ خَلَقْتَهُ إِذْ خَلَقْتَ الْحَائِطَ وَلَا وُجُودَ لَهُ إِلَّا فِي وُجُودِ الْحَائِطِ وَكَذَلِكَ الْجَهْلُ فَإِنَّهُ مَخْلُوقٌ غَيْرُ الْعَقْلِ خَلَقَهُ اللَّهُ إِذْ خَلَقَ الْعَقْلَ بِمَنْزِلَةٍ ظِلِّهِ وَلَا يَكُونُ عَقْلٌ إِلَّا وَمَعَهُ جَهْلٌ يُضَادُّهُ وَلَا يَكُونُ يَمِينٌ إِلَّا وَمَعَهُ شِمَالٌ وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَتَّحُ ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ﴾! أَيُّ مُجَبُّورُونَ! أَفَهَمْتَ يَا حَسَنُ؟! قُلْتُ: نَعَمْ، جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ!

ترجمه‌ی گفتار:

حسن بن قاسم طهرانی ما را خبر داد، گفت: به جناب منصور گفتم: برای ما از پدران شما روایت شده است که خداوند جهل و لشکر آن را آفرید همان طور که عقل و لشکر آن را آفرید! فرمود: آن همان طور است که برایتان روایت شده است، ولی او جهل را با خلقت ظلّیه آفرید و تاریکی و نور را قرار داد! گفتم: برایم تفسیر کنید فدایتان شوم! فرمود: خداوند چیزی را نیافرید مگر اینکه با آن (یعنی به تبع آن) ضدّ آن را به منزله‌ی سایه‌ی آن (یعنی لازم آن) آفرید و اگر این نبود چیزی

۱. الزّعد / ۱۵

۲. النّحل / ۴۸

آفریده نمی‌شد و این سخن اوست که فرموده است: «و برای خداوند سجده می‌کند هر چیزی که در آسمان‌ها و زمین است خواسته و ناخواسته و سایه‌های آن‌ها در صبح و شام!» آیا نمی‌بینی که تو دیواری را بنا می‌کنی، پس برای آن سایه‌ای پدید می‌آید که هرگز از بین نمی‌رود تا آن گاه که دیوار را نابود کنی؟! پس سایه مخلوقی غیر از دیوار است که آن را با خلقت دیوار خلق کرده‌ای و وجودی برای آن جز در وجود دیوار نیست! جهل نیز مانند آن است؛ چرا که آن مخلوقی غیر از عقل است که خداوند چون عقل را خلق کرد آن را به منزله‌ی سایه‌اش آفرید و (با این وصف)، عقلی نیست مگر اینکه به همراه آن جهلی باشد که با آن ضدیت دارد و راستی نیست مگر اینکه به همراه آن چپی باشد و این سخن خداوند بلندمرتبه است که فرموده است: «آیا به هر چیزی که خداوند آفریده است نمی‌نگرند که سایه‌هاشان از راست و چپ حرکت می‌کنند سجده‌کنان برای خداوند در حالی که خوار هستند» یعنی مجبور هستند! آیا فهمیدی ای حسن؟! گفتیم: آری، خداوند من را به فدای شما گرداند!

شرح گفتار:

برای خواندن شرحی بر این گفتار ژرف، به نقد و بررسی ۹۵ مراجعه کنید.

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر معصوم‌ها شیخ خراسانی

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر معصوم‌ها شیخ خراسانی حفظه الله تعالى

صفحه نخست پایگاه

صفحه استاذ خراسانی

صفحه کانال تلگرام پایگاه

صفحه فیس‌بوک پایگاه

لینک مطلب فوق

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.